

Omkring om menneskerede

af K. K. Nicolaisen

Under denne smukke Titel har Erling Kristensen paa Hasselbalchs Forlag udsendt en meget særpræget og betydelig Bog, for hvis fine Kvalitet her skal gøres Rede.

Erling Kristensen, som i Aarene 1927-36 vandt sig en saa fremragende Position ved sine stærke Samfundsromaner og sine indtrængende Menneskeskildringer, har i en Aarrække levet et stille og tilbagetrukket Liv som Fisker og Jæger ved en Hedesø i Midtjylland. Kun spredtvis har han ladet høre fra sig gennem en Kronik i et og andet Dagblad nu og da. Imidlertid tør man ikke tro, at den strenge Samfundsrevser skulde have nedlagt sine Vaaben for fremtidig at gaa i Hi. Dertil bruser hans Sind for stærkt, dertil har han for skarpe og kritiske Øjne, og dertil er hans varme Medmenneskelighed for dyb og ægte. En Dag vil han utvivlsomt igen svinge sin Kølle. Og han vil da som en af vore talentfuldeste sociale Digtere blive hilst Velkommen tilbage. Kan hænde, han under sit Otium har fundet ind til en endnu dybere og bredere Menneskeforstaaelse. Adskillige Ting i hans varme og smukke Skildring af Samlivet med Naturen og sine allernærmeste derude i Ensomheden kunde tyde derpaa. Imidlertid, hvad enten han vil fortsætte med at rive Flige af den "Englemaske", han mener mange Mennesker bærer for deres deres "Æselansigt", eller han vil aabne sine Øjne stærkere for den positive Side af Livet, er han en saa oprindelig og værdifuld Kraft, at hans Tilbagevenden til Litteraturen vil betyde et haardt tiltrængt Incitament.

Men til Omtalen af Livet omkring Menneskereden, der som nævnt er et ensomt Hus ved en Hedesø fjernt fra andre Beboelser. Her har Forfatteren, der fandt det saa svært at leve som "Menneske blandt Mennesker", nu i en halv Snes Aar holdt til med Hustru og Børn og opholdt Livet som en anden Robinson eller som en moderne Stenaldermand, der i høj Grad har realiseret Selvforsyningsprincippet.

Først og fremmest er det den Mægtige Natur der øver sin Trolddom overfor det modtagelige Menneskesind: Foraarets Komme. Den lille Familie vaagner i Hytten ved den himmelspejlende Sø og drager ud i Baaden for at se, om der er Fisk paa Natkrogene. Alle Sanser indsuger den gryende Vaar, Fuglesangen, Fiskenes Leg i Vandet, de svale Dufte fra Jordens muldbrydende Spirer, Morgenfriskheden, Hundene og Børnenes kaade Løjer. I Kapitel efter Kapitel skildres Vejrets forunderlige Magt. Vejret er jo vort Kongelige Teater. Blæsten, Skyerne, Solkomst og Solflugt er de Skuespillere, vi aldrig bliver trætte af at klappe for." Det er dem, vi herude til det sidste giver vore Følelsers skønneste Blomster".

Midt i glæden kan en Angst strejfe Digterens Sind. "Som alle tilgrundliggende forhold er og kan blive, har vi saa Lov til at staa her med latterblanke Øjne og tidløs vejrfrøyd i Blodet", siger han, da Familien efter en lang Istid er løbet til Søen, der atter har aabent Vand. Og han svarer sig selv. "Vi har Lov ... Det, der synger livsfortroligt inde i mig selv, tindrer i Barneøjnenes Glans ... Barneøjnene. De er de klare Molefyr ved Udsejlingen til Livsfornemmelsens levende Hav. Kunstigt forankrede Lys-, Klokke- og Fløjtetønder er underlagt Tvivlens Storm, Haabløshedens Is, og kan gaa i Drift. Molefyrene staar fast, leder ud, vinker hjem ..."

Foraarsfornemmelsen betager ham, Foraarspustet ved Vintertid ... "Bønderne pløjer. Allerede nu i Tøvejrets første Uge lunes Blæsten af lugtende Passater fra frisk udkørt Staldgødning ... Faar med Aarets første slingre, stankelbenede Lam er kommet til. De piller med en Inderlighed, saa jeg maa misunde de Muler og de Græsspirer, der her holder Foraarsmøde ... Kragen har Heltemæle og har faaet Trækverve i Vingerne. Skaderne solpudser sig paa Granernes Topskud for Himlens Spejl. Ud fra Spejlet højt, højt oppe fra drypper Skalleslugerflokkene, den ene "Byge" efter den anden. Hver parringsklædt Fugl er en gylden Draabe, der styrter ud fra Rummet, og ender Styrtet i Søens fiskeringede Vand ... Det levende Livs Vejrglæde kan slet ikke skjules. Alt er med i Taknemlighedshymnen: Høner gokker galpende Lydperler fra solgule Næb. Haner galer til hinanden tværs over Sø og vaarlige Afstande ... Vi er alle saa glade for Foraarspustet og for vort Sted her lige ved Vejrets stærke Hjerter. Højt hævet over Søen i Huset paa Bakken sidder vi som i en Gondol og sejler med Skydriften gennem en Taknemlighedsverden, der altid er frodig og ny. Vi kan faa en streng Vinter endnu, siger Folk. Det kan vi. Men de, der ikke trods alt har taget Foraarspustet til sig som det rente- og afdragsfri Laan, det er – de er fattigere end nogen behøver at være.

Ogsaa Sommeren skildres med dens livgivende Varme, der kan blive saa stærk, at Mennesker og Dyr segner hen i en Sløvhedstilstand. Og bliver Sommeren for lang, længes Digteren efter den gode Fangsttid, naar Blankaaen indfinder sig. Han gaar op paa Loftet og lugter til sine Garn og Ruser. Hustruen og Børnene betages at hans Iver, den Dag han henter Fangstredskaberne ud i Luften for at efterse dem og gøre dem fangstklare. "Den Dag i Græsset med Fangstanelser og Ting er ingen Dag, den er en Evighed ... saa lang og saa kort ... Der er skrevet saa meget og saa smukt om Bondens Sindsforbindelser med Jord, Dyr og groende Vækster. Fiskeren maler man eller gør ham til et

tjæreduftende Hylster, en Operettefigur ... men Fiskeren er i højere Grad end de fleste andre et Indre ... At sætte Ruser er ikke blot at banke Pæle ned. Det er at spænde sin Erfaring, sin Intuition, sin Medleven til det Yderste. Har en Fisker ikke Orden i sine Erfaringer som en Videnskabsmand i sit Laboratorium, saa er han ikke Fisker. Han mangler Sindet, og Fangsten vil gaa hans Næse forbi. Oplevelsen vil jeg slet ikke tale om, den er alene forbeholdt de Udvalgte, de rene af Hjertet". Og naar den skytunge Nat kommer, da Fiskeren venter paa Fangst, kan han ikke sove. Han tænker paa sine Garn og Ruser. "Han er med ombord i Aarstidernes duvende Fartøj. Dets stærke Stævn skærer fossende udad mod korte Dage og lange Nætter ... I det lavloftede, blege Gry gaar Tusinder af natvarme Fiskere spejdende ud fra vaade Fortøjningspæle ..."

Men særlig er det dog Vintrene, der skildres. Ensomheden i Ødet, naar alt Liv uden for Hyttet er udslukt, og kun Gulspurven flakser om Hushjørnerne. Stormen hyler og dækker efterhaanden Huset til med Sne. Dag og Nat gaar i eet. Man undersøger de smaa Beholdninger af Fødevarer, vogter paa Hønsene, om de i deres Indelukke skal lægge et Æg. Flere Døgn kan hengaa, inden Huset kommer saa meget fri af Sneen, at Dagslyset kan trænge ind ad de smaa Ruder. Da kan det knibe at holde Humøret oppe. Men det primitive og anstrengende Liv har ogsaa sin Charme. Dyr og Mennesker søger tæt sammen og lærer nye Sider af hinanden at kende.

En særlig Oplevelse er det store Vinter-Blot, da Grisen skal slagtes. En eneste Gang oplever Familien, der ellers saa godt som udelukkende lever af Søens Fisk, Hedens Vildt, Hønsenes Æg og Gedens Mælk, at faa en Gris i Saltkarret. Ikke uden en vis Modvilje, en naturlig Medfølelse med Ofret, gaar man til Handlingen. "I dag sker det, at vi, der hidtil har faaet Flæsket uden at betale den Overpris, det er med egne Hænder at tage Grisens Liv, vi skal til det ..." Selve Slagtningen og Udtagningen af Indvoldene er skildret som et Farvernes Baal.

Saaledes er Bogen fyldt med det nære Liv, der udfolder i den stille Menneskerede i Medgang og Modgang. Men Verden udenom er dog ikke helt ladt ude. Bag Hjemlivets Varme, bag den til Tider haarde, men sunde Livskamp, bag Tilværelsesfryden, skimter vi Krigens onde Verden. Menneskenes raa Mordlyst. Den længste og farligste Vinter knuger mere ved sine Beretninger fra Krigsskuepladserne end ved sin haardnakkede Længde. Den lille Menneskerede tør ikke haabe paa Mildhed i Vejret, da det samtidig betyder Fremgang for den forfærdende Krigsmaskine.

Stærkest kommer Fordømmelsen af Krigens Væsen til Orde i det uforglemmelige Billede af Faderen, der bærer sin lille Dreng ud i Solen og ligger i Græsset og taler til ham om den døde Broder, hvis Legetøj og Fodtrin de finder i Græsset og Sandet. "Der ligger Spanden og Legespaden og skriger under Solen; men saa fattige har Menneskene gjort hinanden, at en Far ikke ved, om han tør tænke sin døde Dreng levende".

Som Modsætning kan fremhæves Bogens næstsidste Afsnit, der handler om Eventyret over alle Eventyr, en lykkelig Opvaagnen tidlig Morgen i den lille Hytte, et lunt fortroligt Samvær og Sammenhold mellem Dyr og Mennesker, en lille Redefuld Liv, der har lært at skatte Livets rene Glæder, der alle er billige. Og i Bogens lyse Slutningskapitel med legende Kattekillinger, spirende Blomster, som ikke engang en Krigstank kan nedtromle, Kyllinger og Gæslinger, der søger Beskyttelse hos Dyr og Mennesker, har Digterens Tro paa Foraaret og de beskyttende Kræfter i Tilværelsen forjaget alle mørke Tanker om Krigsødelæggelser.

Disse Prøver paa Bogens Natur- og Vejrskildringer, disse Eksempler paa en Digtets intense Sansning og Oplevelsessevne, disse smaa Pust af Varme fra en livgivende Menneskerede, vil sikkert være nok til at vise Læseren, at man her staar over for et Værk af en sjælden Art – værd at stifte Bekendtskab med. – Hertil kommer, at Poul Erlingers mange smukke farvelagte Illustrationer bringer os Skildringerne endnu mere fortroligt nær.